

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Sermones Fratris Gabrielis Barelete ordinis predicatorum
tam quadragesimales: q[uam] de sanctis**

Barletta, Gabriel

Parisius, 1507, XXV. Jan.

Sermones extrauagantes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69837](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69837)

Sermo.

Tertium principale dicitur. In presenti euangelio: quattuor difficultates sunt vidende. Prima quare deus precepit in lege. vt in. xl. die puer portaretur in templū. Et in femina duplicabantur dies. s. lxxx. dies. Rñdeo: qz mulier plus peccauit q̄ hō. hō enim vnū pctm̄ comisit: qz pomū comedit cōtra diuinā iusticiā. id duplici pena punitur masculus. ¶ Prima in vtero qz xl. diebus stat in vtero. materno sine anima. Quamuis p̄p̄sici dicant. xlii. Secunda extra vterū: qz priuatur diebus. xl. ab ingressu tēpli. Mulier duo peccata comisit. Primum: qz superbiuit. Sēn. iij. Erimus sicut dū: scientes bonum et malum. Secundum: qz hominem cōduxit ad peccatū sua p̄suasione: ideo punit quadruplici pena. Prima: qz eius corpus stat sine aīa. lxxx. diebus. Secunda: qz totidem priuatur ab ingressu templi. Tertia: quia subiecta viro effecta est: qz superbiuit. Unde ad Colo. iij. Mulieres subdite estote viris. Ausculan⁹. Illa dom⁹ mihi displicet cuius gallina cantat gaudio tacente. Quarta pena: vt cū dolore pariat. Sēn. iij. In dolore paries filios. vnde pater prima. ¶ Questio secunda. Quare maria et ioseph obtulerunt in templo par turturum et duos pullos columbarum et non agnum vt erat preceptum. Rñdeo quia illa oblatio agni erat diuitū: Maria erat paupercula licet nobilis: et ioseph paup. Mat. iij. Quid est fili⁹ fabri. Sed dicit. Ubi erant thesauri magorum. Rñdet ber. qz pauperibus maria erogauit: taliter qz hodie oblationē pauperum oportuit offerre. ¶ Questio tertia quare postius voluit offerri turtures et pullos colūbi: q̄ alia animalia. Rñdet Tho. iij. parte. q. xxxvij. ar. i. ratione sue significacionis et proprietatis. Turtures tres habet proprietates q̄ xp̄o cōueniūt. Prima: qz est avis casta. Secūda animal solitarium. Tertia avis loquax. Quo ad primam signat puritatez xp̄i. Quo ad secundam signat eius contē-

plationē. Christus solitari⁹ alii turturorum: montem elegit ad contemplandum. Quo ad tertiam signat eius predicacionem. Columba vero est animal mansuetum et simplex mansuetudinez ipsius xp̄i signat. Quare non par columbar: sicut pulli queruntur. Rñdet Tho. vbi. s. qz est avis libidinosa: q̄ in sacrificio non debuit offerri. ¶ Questio quarta. Quare cādele portantur in manibus. Rñdeo ad ostendendam virginis puritatem. Aliq̄ em̄ audientes virginē purificatā possent credere ipsam indignisse purificatione. Igitur vt ostendat qz tota fuit purissima: ordinauit ecclesia vt luminosos cereos portem⁹ facti ipso facto ecclesia dicat. O maria nō indiges purificatione: qz tota splendida es: et tota pulchra: sicut lumen huius candele: quas in manib⁹ gestamus: de quo lumine. Dam. Aue fulgens margarita p̄ quam venit mōdo vita: xps sol iusticie.

De paucitate saluandoz.

Ubi sunt bo

cati: pauci vero electi. Matth. xxij. Contremiscunt humana viscera ligna palato heret omne humanum ingenium deficit quando humana mens venit in considerationē horribilissimorum verborū xp̄i in euangelio hodierno qz multi sunt vocari et pauci electi. Scōz doctores q̄druplex est vocatio. ¶ Ana p̄ certū signū. i. per inspirationem. Scōa per verbū viuū. i. predicatorēs. Tertia per infirmitates. Quarta per scripturas. Quid clamant prophete: euangeliste: doctores. Vere illud apostoli. Impleant agnitione voluntatis filij dei. Sed nolunt venire. Unde Gregorius papa scripsit per Mattheum. Ad fidem christi plures veniunt: sed ad celeste regnum pauci perducuntur. Ille. Quod et saluato: affirmat in parabola illa. Mat. xxij. Ubi post parabolam intulit in fr̄

ne euangelij verba assumpta. Multa inquit. rē. De qua saluandoy pau-
citate tria videbimus.

Primum dē opinionis.

Secūm dē declarationis.

Tercius dē responsionis.

Primum dē. rē. Queritur dubium
notabile in pñti. Qui sunt plures nu-
mero damnati: an salui. Circa hanc
materiaz due sunt opiniones.

Prima dicit q salui.

Secūda q damnati.

Prima opinio probat intentum su-
um triplici ratione.

Primo rōne inclinationis.

Secūdo rōne reuelationis.

Tercio rōne electionis.

Primo rōne. rē. Una maxima est
pñti in. ij. Methaph. In. ij. de anima.
Unūquodqz agens operatur fm pro-
prietatem sue nature. Ignis: qz cali-
dus: ideo calefacit. Sol: qz lucidus il-
luminat. Lapis deorsum vadit: qz g-
uis est. In. iij. Ethico. Unusquisqz di-
rigit opera sua fm optimum eorum
que sunt in ipso. Et Boeti⁹. iij. de cō-
sola. profa. iij. Agit enim cuiusqz na-
tura: quod est proprium ei. Ad pposi-
tum. Si hoc agit creatura a fortiori
deus qui est omnium creator debet ope-
rari fm proprietates sue nature: quia
vt habet phus. ij. Metha. Qd est cau-
sa altioris. vt sint talia: illud maxime
est tale. Exēpli gratia. Si calida est
aqua a fortiori ignis. Sed que est na-
tura dei r eius inclinatio. Respondeo
q est misericordia r clemētia. In ps.
xix. Apud dñz misericordia. rē. de pe-
nitent. dist. iij. ca. Multiplex. Miseri-
cordie domini: nec mensuras ponere
possimus: nec tempore diffinire. De
pe. distinc. i. c. quis diuinitatis natu-
ra. Diuinitatis natura clemens est r
p̄a. xxij. q. iij. c. Unusquisqz. r di. xxx
ix. c. diacon. r. xxvi. q. ix. ca. si presby-
ter. r. C. de nuptijs. l. imperialis. Nā
ita credimus dei beniuolentiaz r cir-
ca genus humanuz nimiam clemen-
tiam q̄tuz nostre nature possibile est

imitari. r. Dan. ij. Purga. c. iij. Pecca-
ta mea horribilia fuerunt: sed diuina
bonitas habet taz lata brachia q ca-
pit quecumqz ad illaz puertuntur. Si
igitur misericors: ergo inclinatur ad
miserendum fm naturam. Igit plus
debet in pluribus misereri. Et p con-
sequens plures saluare q̄ damnare.
Et si quis diceret q etiaz inclinatur
ad iusticiā. Rñdeo q magis ad miseri-
cordiā q̄ ad iusticiā inclinatur. Ja-
cobi. ij. Superexaltat autē misericor-
dia iudicium. Unde Ric. in. iij. dist.
xvi. ar. ij. Misericordis est deo natu-
ralior q̄ iusticia: quia respicit boni-
tate sue nature: iusticia vero respicit
pctā. Si est magis misericors: ergo
plures saluabit q̄ damnabit. Et sic
erunt. rē. Secundo rōne. rē. Omnes
electi qui ad paradysum hñt ire: sunt
figurati i pmissionib⁹ factis abrahe
ad eo: vt sancta canit ecclesia. Signi-
fer sanctus michael representat eas
in lucem sanctam: quam olim ab. p.
r se. eius. Ad ppositū. Semē abrahe
fuit amplissimum. Gen. xij. Egredere
de terra tua. Et infra. Faciā te cre-
scere in gentem magnaz. Et. xij. ca.
Faciam semen tuū sicut puluerē ter-
re. Si quis pōt hoim numerare puls-
uerem terre: semen quoqz tuuz nume-
rare poterit. Et. xv. añqz abrahā ha-
beret filiu eduxit eum foras di. Sus-
spice celuz r numera stellas. Incepit
numerare. Unum duo. rē. O domine
non possum. Cui dominus. Sic erit
semen tuum. Preterea Job. xv. Num
quid est numerus militum eius. q. d.
non. Et dauid induxit filium loquen-
tem patri. Dinumerabo eos: r super
arenam multipli. Preterea Apoca.
vij. Uidi turbam magnam quam di-
numerare nemo poterat. Et audiui
numerum signatorum. cccc. milia si-
gnati ex omni tribu filiorum israel.
Ex tribu iuda. xij. rē. Ex tribu Rubē
xij. rē. Ex tribu Gad rē. Ex tribu As-
sur rē. Ex tribu Neptalum rē. Ex tr-
bu Manasse rē. Ex tribu Symed rē. ci
R ij

Sermo

Ex tribu Leui. xij. rē. Ex tri. Isaac. xij. rē. Ex tribu Zabulon. rē. Ex tribu Benjamin. xij. rē. Ecce q̄ta multitudo electorum. Et sic numerus electorum erit maior. Tercio ratione. rē. Deus est immutabilis. Malach. iij. Ego de⁹ et non mutoz. In. r. Metha. Deus est mouens omnia immobilis. Bona in. i. d. viij. Diuina essentia est immutabilis. Boetius. Stabilisq; manens dans cuncta moueri. Ad propositum. Aut deus omnes predestinauit: aut partem. Si omnes: ergo omnes saluabuntur: quia ut dicit magister in. i. ca. iij. Predestinatio est origo et fundamentum humane salutis. Que sententia affirmatur p̄ August. xxiij. q. iij. cap. Nabuchodonosor. Si vero dicis q̄ non omnes predestinauit: sed solum partem vnam. Videatur hoc falsum. aiunt isti. Et ratio: quia videretur q̄ deus esset personarum acceptor: quod est falsum: quia dicitur Actuz. r. In veritate comperi: quia non est acceptor personarum deus. S; ut dicitur Sapient. ii. Equaliter est ei cura de omnibus ut etiam dicit. xxiij. q. iij. cap. sicut. Et extra de p̄bendis et dignitatibus capi. Venerabilis. Et sic plures erunt salui q̄ damnati. Patet p̄ma opinio. Secunda opinio est christi: qui non potest mentiri. Multum sunt vocati. Ad humilitatem ad bona opera. Sed pauci sunt electi. Et sic vtz p̄mū mysterium in presenti.

¶ Secundum principale dicitur. rē. Pono hanc conclusionem s̄m omnes doctores. Quod pauci sunt saluati: respectu damnatorum. Que conclusio p̄batur quintupliciter. Primo ratione. Secundo auctoritate. Tercio exemplo. Quarto figura. Quinto experientia.

¶ Primo rōne infidelitatis.
Secundo rōne malignitatis.
Tercio rōne deuiabilitatis.

¶ Primo ratione rē. Conclusio maxima est omnium theologorum. Quod nullus saluari potest: nisi in fide catholica. Neq; vera: immo falsa est illorum opinio qui dicunt vnumquodq; saluari posse in sua secta. Ad hebre. xi. Sine fide impossibile est placere deo. Eph. v. Una fides: vnum baptisma: vna ecclesia: vnus deus. Extra de sumis tri. r. fide catholica. c. Firmiter. Una est fidelium vniuersalia ecclesia. extra quam nullus omnino saluatur. Et. xvi. q. v. capit. episcopi. Qui rectam fidem non habet: hic non est eius sed illius in quem credit id est dyaboli. Et. xxiij. questione. i. ca. Quoniam verus. Supra petram ecclesiam fundatam scio. Quicumq; extra hanc domum agnum comederit prophanus est. Et Marci. vii. Qui crediderit et baptizatus fuerit saluus erit. rē. Et Athanasius. Quisq; vlt saluus esse: ante omnia opus est vt teneat catholicam fidem. Quam nisi quisq; integram inuolutamq; serauerit absq; rē. Et Tho. xxiij. questione. iij. r. in. iij. dist. xxiij. r. alij doctores idem tenent. Numeremus ergo in hoc loco multitudinem fidelium si possibile est a principio mundi vsq; ad christum: et videbimus q̄ plures sunt immo fuerunt infideles q̄ fideles. Tempore abrahe solus ipse erat cum familia sua qui deus colebat: omnes alij quasi infiniti idolatre erant: et omnes damnabantur. Preterea de centum milibus personis nullus ingressus est terraz promissionis preter Iosue. r. Caleph: vbiq; colebatur diabolus: aut sol: aut luna: excepto in iudea cuius difficultat; vbi notus erat: iuxta illud. Notus in iudea deus. Post christi aduentum quibus totus mundus audierit de christo et multi credidisset tamen parum durauit illa fides: quia venit machometus qui quasi totum mundum a fide christi deuiavit. Preterea iudei per mundum desperi damnantur: quia non credunt. Quid vlt cam de malis christianis qui non habent veram fidem: petores paganos et infidelibus. Non credunt anime

immortalitatem. O pater mortuo corpore deficit anima. O quis reuerfus est a partibus illis. Quis vidit deus aut paradysum. Negant aliam vitam: facectia illius ianuenta nomine Ruffus. Iuxta fecit depingi in targa sua christi ymaginem ab vna parte in derisione fidei. Ab altera parte dyabolum: et se in medio cum brevedu. Domine si me nolis: iste me rogat. Preterea tempore facini cani. Cum quidam fratres conuentuales conquerentur quod sui milites sibi abstulissent tunicellas suas: Respondit Non sunt de meis: quia simul et tunicas abstulissent: quia sic precepi eis. Unde quod domini temporales faciunt tot strages: tot latrocina pauperum. Tot angarias ponunt: quia non habent veram fidem cum non credant recipere penam acerbam pro suis demeritis. Unde quod concubinarium tenet feminam. Usurarius res pauperum. Unde quod mercator non facit iustitiam. Unde quod homines non habent timorem dei. Vere quia non veri catholici et fundati in fide. Et per consequens in sua infidelitate damnantur. Et secundo ratione. Tanta est hominum malignitas quod non debemus mirari si pauci saluantur. Clamat Iohannes. Totus mundus in maligno positus est: sicut Egidium. Mundus dividitur in novem status qui omnes corrupti sunt. Et per consequens pauci salvi. Primum est status prelatorum et clericorum qui est plenus malignitate: Qui status adeo perfectus est ut nulli liceat accedere nisi vocatus. Iob. v. Nec quisquam sumat sibi honorem: sed qui vocatur a deo tanquam Aaron. Antiquitus eligebantur prelati ad columbe signum: ut patet de Ambrosio. de Augustino. et alijs. C. de episcopis et clericis. l. Si quemquam. Non precio. sed precibus ordinetur antistes. Uincetius lib. iij. Speculi moralis dicens A sancto Petro usque ad tempora Siluestri fuerunt. xxxij. pape. qui per mar-

tyrium fere omnes transferunt. Unde post Sixtum diu vacavit papatus et nullus volebat assumere hoc. omnis et propter paupertatem: et propter mortem. Sed hodie per munera: per symonias ingrediuntur ad eum. Unde Dan. ix. inferni. Clamat contra hos. O symon magis: o eius miseri imitatores qui res diuinas: que bonitatis debent esse sponse: vos rapaces: auro et argento contaminatis. Quid dicam de presbyteris curatis. Applicata ad libitum. Quid de religionibus Vere deficit calor illorum primorum patrum circa penitentias circa austeritates. Conclude. Multi sunt. v. c. Secundus status est dominorum temporalium qui plenus est malignitate. Quia cum deberent esse patres populi: iustitiam seruantes causas pauperum defendentes: oppositum agunt: quia dum interueniunt nummi et aurum iusticia non habet locum. Vergilius. iij. Eneidos. Qui non mortalia pectora cogis: auri sacra fames. Lucanus. iij. Ferrus mortemque timere auri nescit amor. Verificatur sententia. xi. qu. iij. capi. Pauper dum non habet quod offerat opprimitur. et. xi. questione. iij. capitu. Qui recte. Munera peruertunt hominum iudicia. Unde conqueritur dominus. Isai. i. Principes tui infideles: sicut furum. Ubi sunt queso iusticie paganorum. Iusticia Seleni. Bruti romani. Constantini. Plures ergo damnantur. Multi sunt. c. Tertius est status nobilium malignitate plenus. Qui debent esse mites liberales et modesti que conditiones faciunt homines nobiles. Hierony. ad Celantiam. Nobilitas summa est apud deum clarere virtutibus. Peto a te o Lugdunensis Quis dicitur nobilis. Qui habet aurum. possessiones: pulchram mulierem. Vere non: sed sola virtus que hominem honore dignum facit. In. iij. Eth. hono r est exhibitio reuerencie in testimonium virtutis. Sed hodie sunt

Sermo

miseri: mendaces: usurarij inhonesti
superbi pomposi. Quod contra Dan
tis. x. Purgatoriij. O elati christiani
infelices et vani: qui estis mente et in
tellectu capti. et confiditis in spe lon
ge vite. Nonne aduertitis: q̄ vermes
sumus. Et apostolus. Precipe diuiti
bus huius seculi non superbe agere.
Et contra mulieres pomposas q̄ val
de peccant. De istis. Multi sunt voca
ti &c. ¶ Quartus status est conjugato
rum. Qui fidem pacemq̄ inuicem de
bent seruare. et cum omni timore do
mini. Exemplum mulieris que coe
quabatur sancto Patricio in gloria
propter fidem thori et pacem cum vi
ro. Sed hodie non est fides non pa
quia sunt mali: ideo et filij participat
De his. Multi sūt vocati &c. ¶ Quin
tus est viduarum: que debent esse de
note ecclesiam visitantes. De quibus
i. Timothe. v. Viduas honora: que ve
re vidue sunt. Sed hodie sunt vaga
bunde. Multi sunt &c. ¶ Sextus vir
ginum. Ubi sunt. O quot gaviueli. O
quot filij in latrinis. O quot ad hospi
tale in nocte deferuntur. ¶ Septimus
est mercatorum: qui debent esse vera
ces: non iurare: vel periurare. Quod
christus docet Mathei. v. Sit sermo
vester: est est: non nō. Sed hodie mille
peruria: per corpus: per sanguinem.
Contra christus Mathei. vi. Nolite
iurare omnino: neq̄ per celum: neq̄
per terram neq̄ per caput. Et vt di
cit Thomas in quolibetis. Periuri
um grauius est homicidio. ¶ Octa
uus est artificum. Qui artes suas cor
rumpunt: sed puniuntur dum fallunt
alios artes eos fallūt. O pater artes
nichil valent. Scis quare: quia comit
tis i ea mille fraudes. Osee. ix. Area
et torcular non pascet eos: vinum mē
tietur eis. ¶ Nonus est pauperum.
qui equiparari volunt ciuibus. Non
agnoscitur plus vroz rustici et ciuis.
Et rusticus vult deferre caputuz cū
veluto. Vade ad custodiendum peco
ra. Multi sunt ergo vocati &c. Unde

patet secunda ratio. ¶ Tercio ratio
ne &c. Cōclusio ē philosophi. ij. Ethī
corum. Virtus in medio consistit: et
versatur circa difficile. Exempli gra
tia de sagitta ad signum. Nam cōtra
gere punctum siue centrum est diffi
cile. Recedere autē ab hoc medio est
facile vt patet in sagittantibus ad si
gnum. Ad propositum. Virtuose age
re consistit in astringendo mediuz: qd
est difficile. Recedere autem ab hoc
medio est facile. In. ij. Ethicor. Dif
ficile est esse bonum In eodem. Mas
lum est facile: bonum vero difficile.
Ideo hīc. aduersus vigilantium.
Rara est virtus: nec a pluribus appe
titur. Ouidi. lib. ij. de pomo. Nec faci
le multis inuenies milibus vnum.
Virtutē precij qui putet esse sui. Cū
ergo sint plures vitiosi q̄ virtuosi. Ideo
plures erunt damnati q̄ salui. Ver
te te ad crucifixuz. O domine deus q̄
vadunt luxuriosi: auari: superbi: blas
phematores: perituri. Clama ad in
fernum quo vadunt prelāti mali: epi
cardinales: de grege nō curantes: s̄
de canibus: ad infernum. Quo vadūt
monachi mali male viuentes. Ad in
fernum quo incantatores quo nigro
mantes. Ad infernum. Quo vadunt
tot advocati: procuratores: notarij.
Ad infernum. Quo tot mercatores:
artifices. laboratores. Quo tot mul
eres vane: luxuriose: carnales. Quo
vadunt tot ignorantēs: quorum ple
nus est mūdus. Que ignorantia: non
excusat s̄m Thomā. i. ij. que. lxxvi. &
Alexander in. l. partessum. Et di. xx
c. Si decreta. Ignorantia crassa & su
pina neminē excusat. Nonne est ma
ior numerus ignorantū q̄ scientiū
O pater sic. Ergo multi sunt vocati:
pauci &c. ¶ Preterea ciues mei: san
cta ecclesia tenet: q̄ nullus in mor
tali decedens intrabit eternam vitā
etiā si christianus sit. Sed quis est hic
& laudabimus euz. Quis hodie est a
lienus a xp̄o domino. Vere est xp̄ia
nus qui nō facit opera: & nomen xp̄is

De paucitate saluandoy. Fo. lxxvij.

nitatis falso sibi usurpat. Quod extra Ambro. xxij. questione. v. c. Cauete. Mē daciū nāq̄ est christianum se dicere: et opera christi non facere. Ille. Et per charitatez dicite michi. Quid sonat hoc nomē dignū. Quid significat Audite queso cplm̄ illud. Cum venis se. extra de sacra vinctioe. A christo christiani dicuntur. Et Aug. lib. iij. de doctrina christiana. Ex sacramēto vinctiois vocabulum omnium christianorum descendit et nomen. Quod nomē ille frustra fortitur qui christū minime imitat. Ille. Turba te ipsum. Si christiani nuncupamur: cur non erubescimus. omni timore dei postposito in tot faetio: a viuere? Non est amplius verecundia tenere feminaz: vlturas dare: odia tenere. Cur non cōcordant facta cum nomine. Quia vt dicitur. yj. que. i. Clericus: et extra de prebendis et dig. c. Cum fm̄ apostolū et Iusti. de donationib⁹. §. Est et aliud In autē. de defensoribus ciuitatū. in p̄n. Nomina debent esse consona rebus: quibus imponuntur. Sed impletum est apostoli verbum. ad Titum. ij. Confitentur se nosce deū: factis autem negant. Sed audite auribus cordis christum. Mat. vij. Non omnis q̄ dicit mihi domine dñe: intrabit in regnum celorum: sed qui facit voluntatem patris mei. Sed quis est qui facit eius voluntatē: pauci sunt in quo libet statu et gradu: imo male viuunt Virtutes fugiunt. vitia amplectuntur Et sic multi sunt vocati: pauci vero electi: vnde patet r̄do. ¶ Secundo auctoritate Aug. li. ij. de ciuitate dei: Plures homines currunt in penas q̄ in gloriam. Et in. xxi. idem affirmat. Et in li. de vero cultu. Arbitroz enim tres mundi partes esse damnandas. eo q̄ in ipsis regnant infideles. De quarta autem: quid dicam. nescio nisi q̄ iohannes dicit. Totus mundus in maligno positus est. Ille. Practica in verbo in maligno posit⁹ est. Quis si ne horrore cogitare queat. quantum

hodie abundauit iniquitas in fide. Illam persequuntur fideles non erubescunt publice fornicari adulterari O quot mala fiunt. Et Grego. super Mat. Ad fidē plures veniunt: sed ad celeste regnum pauci perducuntur. Asculamus lib. iij. c. iij. O elati xp̄iaz in infelices et vani: qui estis mente et intellectu capti et confiditis in spe lōge vite: nonne aduertitis q̄ vermes sumus. Idem affirmat. Iohannes de lignago. Et zaberella in cle. de sum. tri. et fide ca. ¶ Tertio probatur figura. Iudicum. vij. de. gedeone. Cuz pugnaret contra madianitas et secuz haberet. xxij. mille viros. Dixit illi dominus. Multus populus tecum est. Unde licentiauit ex eis. xxij. milia: et remanserunt. x. milia. Cui dominus. Adhuc populus est multus: duc eos ad flumen: et ibi p̄babis viros aptos ad pugnam. Qui aquam biberint in flumine: vt canes eos separabis ab alia parte vt aptos. Qui autem curuatis gemb⁹ biberint separabis eos ab alia parte vt ineptos. fuit autem numerus eorum qui aquaz biberunt manus proicientes ad os. M. ccc. vi ri reliqua multitudo remissa est: et sic pauciores fuerunt electi. Moraliter pauci sunt qui sunt apti ad bellū spirituale contra vitia: qz plus se curuāt in peccatis. Quidam vincuntur vitio gula. Quidam vitio superbie. Et ita pauciores erūt salui q̄ dānati. Quarto probatur exemplis. Primo sacre scripture. In veteri testamento. Gen. vij. Tempore diluuij octo anime vtri usq̄ sex⁹ unte saluate in archa: ex tot milibus personarum. Preterea Gen. xix. Ex Somoza et Sodoma: solus Loth cum vxore sua saluati sunt oēs alij sunt igne consumpti per peccatū sodomie. ¶ Preterea Numeri. li. ca inuenies q̄ ex centum milibus exceptis paruulis et mulieribus nemo illorum a. xx. annis et supra excepto Ioseph et Caleph intrauerunt terram p̄ millionis. Que terra signat vitā bea

Sermo

tam de qua ps. Portio mea dñe sit in terra viventium. Secundo exemplo sanctorum Bernar. post dies. xv. sui obitus apparuit cuidam monacho: cui inter alia interroganti: si difficile esset saluari vt scriptura testatur. Respondit qd verum erat. Et iuravit. Eadez die qua ex hac vita migravit. iij. M. ccc. hominum recesserunt. Et ego solus cum quodam heremita vitam celestem intravimus. Et quidam bonus secularis penas purgatorias salvandus intravit. Alij autem in infernum.

Preterea quidam monachus lugdunensis: qui fuerat in heremo: per annos tres in maxima penitentia: post mortem apparuit episcopo civitatis lugduni. d. Ah ah iusticia dei qd terribilis es. Et mirans eps adiuravit istuz di. Quis es? Qui respondit. O Johannes age penitentiaz gradus tibi restat via. Eodez die quo ego decessi ex hac vita recesserunt octo milia anime que omnes fuerunt dñate: exceptis qnq. Duo eternaz gloriã: et tres purgatoriaz intraverunt. Et quid miruz si tot dñantur cum totus mundus sit plenus laqueis. Unde sanctus Anthonius raptus in spũ: vidit totum mundum plenum laqueis. Et flens clamavit. O dñe quis evadet tot laqueos? Respondit ei dominus. Sola hũilitas anthoni. Sed pauci illaz sequuntur. Unde patet quod et c. Unde Bernardus. Recessit custodia a prelatibus: devotio a religiosis: reverentia a subditis: consiliuz a senibus: lex a sacerdotibus: iusticia a rectoribus: equitas a iudicibus: charitas a civibus: veritas a mercatoribus: charitas a mundo. Ille. Un patet secundũ et c.

Tercius dicit et c. Ubi respondens dicit est argumentis factis. Ad primuz respondeo qd veruz est de divina misericordia: sed peccator indignũ se facit. Exempluz de sole: de igne: de pane. Que etsi agant suos effectus: nõ tñ in omnes nisi in dispositos: et ad recipienduz aptos. Peccatores nõ redunt se ineptos: cũ opere ei resistent.

Ad secunduz: qd de electis et dñatis est loq duplex. Aut absolute et simpliciter: aut comparative. Si primo modo: sic electorum numerus est magnus imo quasi infinitus. O quot patriarche: quot prophete: quot martyres: vbi dicit hiero. qd posset fieri quotidie festuz quinq. milia martyrum. Et sic autoritates et rationes supra adducte habent intelligi. Que dicunt numerũ electorum esse magnũ: est verum simpliciter. Aut loquimur scõ modo comparative. Sic dico qd electi sunt pauci: si boni malis comparentur. Quod probat exemplis. Accipe pugillum arene in manibus a litore maris: absolute grana arene sunt magna et innumeraabilia. Sed comparendo illis que sunt in litore maris dicitur pauca: sic e de electis. Multi sunt electi absolute: sed in comparentione dñatorum sunt pauci. Ideo de absolute loquedo dixit ad abraham: qd semen suum multiplicaret sicut pulverem et stellas celi simpliciter loquendo non comparative. Ita pauci sunt boni. vt possint stare in pugillo dei. Sap. iij. Iustorum anime in manu dei sunt.

Ad tertium qd vult omnes et c. Bonaventura in. i. disti. xvi. ar. i. Tho. in. i. distinctione pe. Quod duplex est voluntas. Antecedens et consequens. De prima vult omnes salvos fieri: quis ad hunc finem homines creat: et dat ei naturam capacem: liberum arbitrium: documenta salutis: vt possit procurare suam salutem. Secunda consequens quo ad hanc non vult. Exempluz de mercatore qui filium adoptat in suuz et ei comunicat omnes libros apothecæ: et omnia bona in manibus: quibus possit mercantiam perficere. Vult hic mercator qd filius sit bonus: sed post multos annos iste dissipat oia sua bona. Quid facit mercator: sup furcã suspendit: et pdit oẽz amores. Ad ppositũ. Ita deus de prima voluntate vult omnes salvos fieri. S3 non saluantur. qz faciunt oia

mala. Quod ad hanc voluntatem eos
dānat. Quā patet: q̄ multi sunt vocati:
pauci s̄o electi. In fine exēplū p̄ris.
Dicit. qui a pluribus visitatus. Dic
nobis inquit s̄bus salutis pater. Cū
lachrymis r̄ndit. homo sp̄ ster i timo:
re dñi: qz vane est creat̄: si postea dā
naret. Igitur multi sunt. ꝛc.

In sermone de flagellis dei. ꝛc.

Uenit ira dei

in filios diffidentie. E
phe. v. Tanta est di:
gritas ꝛ excellentia veritatis q̄ sc̄m
oim̄ theologozꝝ sententiaz p̄ceptue
Tho. in. iij. di. iij. Nūq̄ debet p̄ter
mitti etiā si forte aliqui egre ferant.
Unde August. lib. de libero arbitrio.
et ponit extra de re. tur. in. vi. Si de
veritate scandalum nascitur: tutius
scandalum nasci permittitur q̄ veri:
tas relinquatur. Et ph̄us. i. Eth̄. Sā
ctum est p̄honorare veritatem. i. lu
per omnia veritatem. Non innumeri:
s̄: quia non est aliquid ita dignum: si
cut veritas. Uñ. ij. Esdr̄. iij. Forte vi
nū: fortis rex: fortis milier: sed sup̄ oia
veritas vincit. Ideo Aug. ad hieroñ.
Incomparabiliter pulchrior ē veritas
xp̄ianozꝝ q̄ helena Grecoꝝ. Ideo phi
losophus. i. Eth̄. Duobus existentibꝝ
sanctis sanctus est honorare veritatē
De qua nunciāda Isa. lx. Super mō:
tem excellis. Ascende tu qui euan
gelizas syon. Exeas in fortitudine
vocem tuam qui euangelizas hierl̄:
exalta noli timere. Et. i. Thimo. iij.
Argue increpa obsecra ꝛc. Cum igitur
in presentiarum michi predicandi
sit officium concessus: opus est obedi:
re voci dñine ac aperire scelera po:
puli huius urbis. N. Et mala que p̄
ipsis sceleribus a iusto iudice pueni:
ent cito: nisi conuertantur. Jam plu:
ribus diebus laborant: clamant: mi:
ras ex parte dei p̄dixi: ac ventura fla

gella tamen modicam video emenda
tionez. Nunc a sit magis clare et aper
te d̄ flagellis in cōi s̄monē habere in
stitui: de q̄bꝝ tria videbimꝝ mysteria.

Primū d̄ opinionis.

Secū d̄ inductionis.

Tercius d̄ remediacionis.

Primū dicitur ꝛc. Utrū mala que
veniunt in presenti vita: fama: pestis
caristia: infirmitates: et h̄mōi sunt a
deo. Circa hoc triplex est opinio Una
dicit q̄ demon est horum malozꝝ cau
sa. hec opinio fuit Manicheozꝝ. De
quibus. xxiiij. q. iij. c. Quidam autē he
retici. Ratio illorū est: quia ponebat
duo principia: vt etiam posuit. Par
menides ꝛ Symōides. Boni ꝛ mali
Malum principium dicebant esse dy
aboluz. De quo Johānis. xiiij. Venit
em̄ princeps mundi huius ꝛc. a quo
dicebant omnia esse mala: scilicet pe
stes penurias ꝛc. De bono principio
deo dicebant se nō intromittere. Se:
cunda opinio quorūdam philosophozꝝ
qui credebant omnia ista venire ab in
fluentia corporū celestium: quia vt d̄
ph̄us. i. Metheozꝝ. A virtute supe
riori regūt ista inferiora. Et in li.
de regimine principum. Inferiora
a superioribus reguntur. Corruptio
aeris dicebant h̄: inducat pestē ꝛ alia
mala in presenti. Tercia opinio q̄
erat de: quia vt dicitur. Eccl. xi. Bo
na ꝛ mala vita et mors paupertas et
honestas a deo sunt. Igit dicebat omnia
mala esse a deo altissimo. Respondet
Tho. i. parte. q. xix. ar. ij. In. xij. que.
lxxix. Et Bona. in. ij. di. xxiiij. Quod
triplex est maluz.

Primū est culpe.

Secundū est pene.

Tercius est dāni.

De malo culpe: de nō ē cā mali qz
non est cā pcti: s̄ n̄ra volūtas: imo cla
mat hōi. Eccl. xxi. Quasi a facie colu
bri fuge pcti. Ex hoc dedit libez ar
bitrium hōi. Ecclesiastici. xv. Deus
ab initio cōstituit hominē: ꝛ cōstituit
euz in manu consilij sui. Unde non est

Sermo

causa peccati et mali culpe. **S**ecundum malum est dān: vt Job cui deus abstinuit omnia bona. **T**ercium est malum pene. Et sic deus est causa omnium malorum que fiunt in presenti vita. In firmitates: carissime: pestilentie. **2c.** Amos. **iiij.** Si est malum in ciuitate quod dominus non fecerit. **2c.** **I**sa. **xlj.** Ego dominus et non est alter: formans lucem et creans tenebras faciens pacem et creans malum. Et hoc de malo pene. Quis concludit firmitates. Quis pestes. Quis carissimas. Quis bella: Vere deus. **Q**uidem facit duplici ratione. **P**rimo ratione punitionis. **S**ecundo ratione transgressionis. **P**rimo punitionis: vt mala que fiunt puniat: quia vt dicitur in. **l.** vulneratus. ff. ad. **l.** aquil. Delicta non debent manere impunita. Et ratio est: quia vt dicitur. **C.** de furtis. **l.** si quis. Impunitas delicti inuitat homines ad malignandum. Unde tot mala. tot latrocina: tot homicidia. Occiditur homo: et adhuc malefactor stat in terminis patrie sine pauore: quia non est iusticia: et vt dicit Aug. **li.** **iiij.** de **Ci.** **c.** **iiij.** Remota denique iusticia: quid aliud sunt regna: nisi apta latrocina: Unde quando vides aliquem suspendi aut decapitari: non doleas sed potius gaudeas: quia iusticia habet locum. **H**iero. Non est crudelitas pro deo punire. **S.** malos punire. Et **Boe.** libro. **iiij.** de conso. Punire malos iustum est: sed ipsos euadere impunitos iniustum. Unde **Alexan. mag.** faciebat honorem furce dicens esse matrem iusticie ex hoc dicit Aug. **li.** de **Ci.** dei qui impiis romanorum fuit dilatatum super omnes mundi monarchias propter iusticiam que in romanis regnabat: et quare tandem ad nichilum deuenit: quia defecit in eis iusticia: sed hodie non inuenitur in terra. Unde bene clamat **Joh.** **i.** **3.** **iiij.** Totus mundus in maligno positus est. nunc fuit tamen malus vt nunc nec separatus a dei amore et proximi: vt nunc est. **P**rimo dei. Antiquitus homi-

nes erant calidi de amore dei: quoniam ibant dormitum orabant genibus flexis propter pericula iminentia in morte: vt pater noster. De quo **Matth.** **vi.** Cum oratis dicite pater noster. **2c.** et credo. De quo de **co.** **se.** **di.** **iiij.** Vos ante omnia symbolum dicatis: et Ave maria: cum signo crucis in fronte cum filiis suis. De qua **Chri.** **C**ruce est aduersus demones victoria. De mane ibant primo ad missam: quia **Matth.** **vij.** Primum querite regnum dei. Et sicut vis corporis reficere quotidie: ita animam cibo spirituali misse: quia illa die non potes male capitare. modo autem non fit: imo vt bestie dormitum eunt absque oratione et cruce. Ad missas non vadunt: nisi in festis. Et adhuc habent cor ad mundi negotia. **Q**uod contra **de.** **di.** **i.** **c.** **Q**uoniam stamus ad orationem fratres carissimi insistere et insugulare ad preces toto corde debemus. Cogitatio tunc carnalis hominis et secularis abscedat. Murmurat contra sacerdotem esse plerumque in missa. Non sic fuit mediolani tempore. **S.** **A**mbro. Qui ad altare in missa per tres horas raptus fuit: et interfuit exequiis sancti **Martini:** populus stetit deuote. Preter ea diebus festiuis stabant ad vesperas: ad completorium ad diuina officia. **M**odo autem super apothecas: per plateas sub vltimo vbi aliqui ludunt thesseri: aliqui ad triumphos: in verbis inutilibus et inhonestis. **C**ontra christum **Matth.** **xij.** De omni verbo ocioso quod locuti fuerint homines: reddent. **2c.** Audunt mala de primo **In.** **ij.** **M**etha. **C**ome. **di.** Consuetudo audiendi fabulas magnam impedimentum est in cognitione veritatis. Preterea antiquitus ieiunabant cum familiaria: apostolorum: vigilias: et aliorum sanctorum de precepto. **M**odo homo irrident. **O** pater non possum dormire in cumbit fratribus et presbyteris. Et ideo si ieiunant: in sero collatio carnalis. Ex hoc veniunt libidines. **P**ro uer. **xxiij.** Qui delicate nutrit seruum suum: postea sentiet eum contumacem. Preterea seruabant festa: prout dicit **Ero.** **xx.** Opus seruile non facietis in

eo. 7. C. de ferijs. l. Dies festos. Dies festos: dies maiestati altissime dedicati: nullis volumus voluptatibus occupari: nec ullis exactionū verationibus pphanari. Dñicum diem semp honorabilē decernimus venerandū vt a cunctis executionibus excuset. Mō aut nihil. Mulieres laborant vsq ad tertā & quartā horā noctis: & artifices silt. Preterea p̄stebant oi pascha te: vt xpianus debet facere. De cōse. di. ij. ca. Seculares qui in pascha non cōcauerint: catholici non credantur: nec inter catholicos habeantur. Ille. Mōdo aut o quot sunt qui iā per. x. annos stant sine cōione: vñ in amore dei totaliter defecerūt. ¶ Secūdo in amore pximi. Antiquitus si mercator vel alius venisset ad paupertatē: alij euz adiuuabant. Qz vt dicit ph̄s. ij. pol. Amicis auxiliari: delectabilissimum est. & ei adolebant. In. ij. R̄he. Amic⁹ gaudet bonis amici & cōdolet tristib⁹ amici sui. Juxta illd. Flere cū flentib⁹ Mōdo non sic: immo gaudent. O sine nunc: quis nunc deus eū castigat. Preterea antiquit⁹ si hō vendebat domū: res: vineam: amici ipsi pecuniās mutuabant. Mōdo autem si pauper venit ad diuitem: mutuatur pecuniās cū vsuris. Ol upone: video te. Preterea antiquitus quando diues videbat viduaz puellam petebat a patre quare nō matrabat eam. Respondentes propter inopiam: dabant eis pecunias et modum. Mōdo autem querunt eas pro vitio carnis. Mittunt ambassiatores et lenones. Preterea antiquitus erāt homines benigni: charitativi: largi: liberales non tenaces. Quia vt dicit ph̄s. iij. Eth̄i. Amicitia est melior diuitijs. nunc non curant de amicis: sed solum vt congregent diuitias. Preterea mercatores olim vendebant sine fraude & sine vsura ad tempus modo autem cum mille rapinis. Ex hoc nutrit deus flagella. Unde. xvi. q. i. c. Reuertimini. Si quando fames & penuria: & rerū omnū egestas opprimit

mundū sciamus hoc ex ira dei descendere. Preterea Auenzoar medicus. Pests inquit contingit: qz dñs mādāt eam ad hominum punitionem. Aut cēna. x. metha. Intendas dispositionē oim rerum que proueniūt. Et credo qz de⁹ dederit pestē de flagellis diuinis que descendunt super ciuitates flagitiorum. Secundo ratione & c. In ps. Propter irā inimicorū distuli. Cur luciferuz de empyreo. Cur adam de terrestri paradiso. cur diluuium in terra. cur sulphur super Sodomā. cur. lxx. peste de populo Dauid mortui sunt. cur de Sēnacherib. clxxxix. milia & c. vere propter peccata. vnde est qz dñs punit Italiam. Ciuitatem vnam & c. Propter peccata que ibi regnant. Vñ patet primum. ¶ Secūdu dicitur & c. Que sunt ista peccata: que deum inducunt ad flagella. Sex. ¶ Primum est mandatorum diuinorum transgressio. Scdm est diuini verbi despectio. Tertiū est vicij carnalis abhōratio. Quartum est pauperum & orphanorū oppressio. Quintū est pximi nri oditatio. Sextū est malorū imprecatio. ¶ Primum est & c. Qñ non seruahtur diuina p̄cepta. Denf. xxvij. Si nolueris audire vocem domini dei tui vt custodias & facias omnia mandata eius et cerimonias quas ego precipuo tibi hodie. Venient super te omnes maledictiones iste & apprehendent te. Maledictus eris in ciuitate. maledictus in agro. maledictū horreū tuū & maledicte reliquie tue. Maledictus fructus ventris tui: & fructus terre tue. armenta boū tuorū: & greges ouī tuarū. Maledictus eris ingredies. & maledict⁹ egredies: qd ita factū ē. Faci⁹ fuit seru⁹ in egypto: qdringēta annis sub pharaone: postea seru⁹ eglō sub rege Moab. xvij. annis. postea seruus in Babylonia. lxxvij. annis sub Nabuchodonosor: s; ex pietate liberati su e

Sermo.

reg heſdra & zoroſabel. Videamus nūc ſi diuina p̄cepta ſeruant in hac veſtra terra. Vere nō: ſed plus obeditur demoni q̄ deo. Clamat de⁹ hoī. Non habebis deos alienos. Et demō dicit Sint tibi dñi tui bona t̄palia ⁊ magis ea q̄ deū diligas. Un̄ facit ea ſuū p̄radisuz. Clamat de⁹. Nō assumes nomen dei tui in vanū. Et demon dicit. Sis piur⁹: blaſphema ſepius. Male dicit nomē dei: ⁊ ſctōru. In cantilenis inuolue nomē dei ⁊ c. Clamat deus. Sabbata ſctifices. ⁊ demō. In diebus feſtiuis nulla ſit in te mēōus dei: nulla recordatio ſalutis tue. fuge eccliaſtica officia. Clamat de⁹. honora p̄ez tuum ⁊ matrē tuā. ⁊ demō: ſis eis infeſtus verberis vitupa. Clamat de⁹. Nō occides: ⁊ demō. iniuriā noli ſufferre. Clamat de⁹. Nō mechabertis. ⁊ demō nō erubefcas adulterari. Clamat de⁹. Nō furtū facies. ⁊ demō: rape: depreſſare. ſ. graſigna. Clamat de⁹. Non falſuz teſtimoniū dices. nō cōcupiſces rē pximi tui ⁊ vxorem ⁊ c. ¶ Scdm̄ p̄ctm̄ ⁊ c. Ieremi. xxix. hec dicit dñs deus exercitū. Ecce ego mittā in eos gladium ⁊ famem ⁊ peſtem: ⁊ perſequar eos in gladio et fame et peſte. et per hoc dico. Quia non audierunt verba mea que miſi ad eos per ſeruos meos Ille. Ubi ſunt q̄ audiunt diuina. pau: ci quidem. O quot plures remanent a miſſa. O quot plures vadunt ad ſola: ciū: nec vacant diuinis: alij ad taber: nas: alij ad chorizandū. O pater ſcrip: tum eſt. Interpone tuis ⁊ c. Utriq; ſo: cie. Sed tamen non dimiſſis diuinis Ideo propter hoc veniunt flagella diuina. Aug. Omne genus chriſtianorū p̄cepta vite accepit: q̄ ſi ab oib⁹ ſer: uarentur: nulla in terris eſſent mala. Ternū eſt ⁊ c. In autentico. Ut non luxurient contra naturā. col. v. Pro: pter talis eſt delicta ſc̄ luxurie ſodo: mite ⁊ c. fames ⁊ peſtilentie ⁊ terremo: tus ſiunt. Ex hoc miſit diluuiū in ter: ra. Geneſis. viij. Ex hoc ſuper ſodomā et gomorram: ignem: ⁊ ſulphur pluuit.

Geneſis. xviij. ⁊ Gene. xij. b̄ q̄ dñs abrahe apparuit. ⁊ indicauit interiū ciuitatū ſodome ⁊ gomorre p̄pter lux: uria illoz. Abrahā nolēs videre tm̄ exterminiū dixit ad dñm. Nunq̄ per des iuſtū cū impijs. Si fuerint iuſti in ciuitate peribunt ſimul ⁊ nō p̄ces il: lis. Cui dñs. Si inuenero in ſodomis quinquaginta viros bonos: p̄cā eis. Ite: rum orauit p̄ quadraginta. Ite: rum p̄ triginta. Ite: rum pro decē. Un̄ ciuitas euerſa eſt: p̄pter vlem̄ cōtumaciam. Et loth ſolus cum vxore: ſunt boni in: uenti. Que vxor retroſpicēs: cōuerſa eſt in ſalis ſtatuum. O quot luxurie. O quot ſodomie. O quot fornicationes clamant latrine latibula vbi ſunt pue: ri ſuffocati. Un̄ Ezechie. xxiiij. hec dī: cit dñs exercitū. Oculos veſtros le: uatis ad imūdicias veſtras. Et feci: ſtis omnes abhominaciones veſtras. Unuſq; vxorem pximi ſui polluit. Sed viuo ⁊ ego: dicit dñs. Quia da: bo terrā hanc in ſolitudinē ⁊ in deſ: fertū. Ille. Fugies in ſiluas cum filijs propter peſtem. Quartum dicitur ⁊ c. Cū pauperes opprimuntur orphani: pupilli. Ex hoc ira dei p̄e eſt. Exo: xxij. Vidue ⁊ pupillo non nocebitis. Si leſeritis eos: clamabunt ad me: et ego exaudia clamorē illoz: ⁊ p̄cutiam vos gladio. Ille. Opprimuntur hodie q; paupercule ſunt. Et dicit. xi. q. liij. c. Pauper duz non habet quod offerat: non ſolū audiri p̄emnitur: ſed etiam cōtra veritatē opprimit. Cito viola: ſit auro iuſticia. Ille. Vis o ſociu vincere lites. Unge manus iudicis ex qua va: ctione veritas opprimitur. xi. q. iij. c. Qui recte. Acceptatio munerum p̄e: uaricatio eſt veritatis. ⁊ Deuto. xvi. Munera pernerrūt verba iuſtorum. Qui. de arte. Munera crede mihi: ca: pitnt hominesq; deoſq;. Geneſ. xxvij. Placabo eſt munerib⁹: ⁊ propiciabit mihi. Ad vos clamo o iudices: o pro: res: audite quid per Iſaiam dicitur: Iſaie primo. Principes tui infideles ſocij ſurum. Diligunt mauerā: ſequū:

tur retributiones. Pupillo non iudi-
 cant: et causa vidue non ingreditur
 ad eos. Ille. De rege Cambise qui
 fuit filius Cyri regis persarum. Cum
 regnum patris obtinisset: et depre-
 hendisset quendam suum iudicem in
 iuste iudicasse propter munus patris
 contrarie: iussit eum viuum excozia-
 ri et filium eius loco substitui: vt fili-
 us memor supplicij. timeret iniuste
 iudicare. et Valerius libro quinto ca-
 pitulo octauo. de Mautio Torquato
 qui filium suum decimum Syllanum no-
 mine indignum a domo sua abdicauit.
 eo quia quendam iniuste senten-
 tiauit: propter munera. Unde filius
 ex tristitia priuationis se suspendit:
 cuius exequijs nec pater interesse vo-
 luit. O iudices notate bene. Unde se-
 cundum sententiam Alber. quinque
 sunt necessaria in omni bona ciuitate
 aliter oportet vt corruat. Primo
 bonus pater spiritualis scilicet epis-
 copus. Secundo bonus magister
 scolarium: qui paruulos instruat.
 Tertio medicus materialis.
 Quarto apothecarius. Quinto
 bonus pretor. Quia vt dicit philo-
 sophus libro de regimine principum
 Tunc solent homines timere regem
 quando vident ipsum timere deum.
 Unde patet quartum. Quintum
 peccatum est. Quando ciues odium
 se inuicem: prope est flagellum dei.
 Unde dominus. Leui. xix. Non stabis
 contra sanguinem proximi tui. Exo.
 xxiij. Si videris asinum odientis te
 iacere sub onere: non pertransibis:
 sed subleuabis eum. Quando ciui-
 tates sunt diuise a deo flagellantur.
 Deutero. xxvij. Adiunget tibi domi-
 nus pestilentiam donec consumat te
 de terra: percutiet te egestate: frigo-
 re: ardore: estu: et aere corrupto: per-
 sequetur donec pereas. Ille. Turcus
 scripsit pio: q non timebat quemq: vt
 q quo regnabat guelphus et gibelli-
 nus. Quia scilicet essent occupati in-
 ter se ad se destruendum. Sextum

peccatum est. Videlicet blasphemis
 dei et sanctorum. Sed dicitur Isa. i. De
 reliquerunt deum. blasphemauerunt
 sancti israel ab alienati sunt retrosum
 Sequitur punctio. Terra nostra des-
 serta: ciuitates nostre succense sunt
 igni. Unde tot flagella. Certe a blas-
 phemis. Pius papa. Confusa sunt om-
 nia: et turbata: blasphematur passim
 pietas: et in mandatis suis contemnis-
 tur deus: nullus dei timor: nulla les-
 gum reuerentia.

Tertium dicitur est. Sunt tria reme-
 dia. Primum est vite imitatio. Ephes.
 iiij. Renouamini spiritu mentis vest-
 stre. Et. i. Regum. ij. Recedant vetera
 de ore vestro. Secundum orationum
 proclamatio. Quidius de arte. Flecti-
 tur iratus prece rogante deus. Exe-
 plus Dominici de tribus lanceis etc.
 Tertium dicitur sanctorum inuoca-
 tio. Jo. v. Uoca si est qui tibi responde-
 at: et ad aliquem sanctorum conuertere
 Applicata hystoria sancti cuiuscumq: cu-
 isto notando Petri de pal. iij. di. xlv.
 ar. ij. duplici ratione. Primo ratione
 deuotionis. Secundo patrocinatio-
 nis quia gratiam habent super mala: vt
 Anthonius super ignes. Rochus sup
 peste. N. super etc.

De choreis.

Oxerunt i bo-

nis dies suos: in pun-
 cto autē ad inferna des-
 cendunt. Job. xxi. Post
 natura humana deci-
 dit in miserandam peccati seruitutem
 et q sensualitas est facta rebellas ra-
 tioni: propter infectam et inco-ruptam
 culpam et radicem primorum nostro-
 rum parentum: est necessarium homi-
 ni constituto in presenti vasta solitudi-
 ne et valle miserie: se lassat ita in exer-
 citijs corporeis sicut in spiritualibus
 in promerendo regni celorum. Hoc habe-
 tur figuratiue. Eccl. iij. In sudore vultus
 tui vesceris pane tuo. Et hierony. ad

Sermo de choreis.

Thelisonem. Tepidum discipulum non amat christus. Vulgariza. Et qz q homo in hoc tempore carnis pauri parum cogitat de hac penitentia suorum criminum: cum sit occupatus totus circa ineptas leticias chorearum cantilenarum et conuiuioꝝ. Ideo ille dulcis et amozosus deus audis scilicet filiorum suoz: nos auisat: vt temporemus nos ab ineptis his leticis p os sanctissimuz speculi patientie Job. qui dicit verba assumpta. Duxerunt in et c. In quibus verbis de choreis loquamur: in quibus homines cum damno anime ac corporis se occupant et hoc sub tribus mysterijs.

Primu dicitur offensionis.

Secundu dicitur malignationis.

Tertium dicitur punitiois.

Queritur dubium. Utrum ducere choreas sit peccatum: aut mortale aut veniale: aut nullum. Videtur quibusdam q non Ratio. quia aliquando conuenit homini recreari. Unde phis. viij. Et i. Omnis laborans indiget requie. In. x. Eth. Ludere per tempus rationem boni habet. Cato. Interpone tuis: interdum gaudia curis. Ad hoc responder Alb. in. iij. dr. xvi. Durandus ordinis minorum. in. ij. sentē. Archiepiscopus. in. ij. parte sum. Ad chorea et hmoi ludi. fm se no sunt mali. Quia bene possunt fieri sine peccato: maxime. v. cōditionibus cōcurrentibus prius erit licita chorea. Aliter nō: sed erit peccatuꝝ graue. Prima. i. q sit tpe debito: vt puta tpe gaudiꝝ. s. in nuptijs tempore victorie: aut liberationis patrie vel hominis: aut in aduentu amici de terra longinqua: vt fecit pater filij prodigij. Luc. xv. Qui fecit in aduentu filij fieri magnos triumphos. Secūda q sit cum honestis personis de quibus nō sit presumptio mali. vt cum meretricibus: concubinarijs: et huiusmodi. Quia tales psonae nō habent dare bonum nomen: vt faciunt quidaz qui chorizant in lupanari. O maliuoli quid facitis. Tertia

q fiant a personis secularibus non religiosis: quis debent se in alijs occupare in libris: in casibus conscientie. Unde de eis. ij. Mach. i. habentes solatio libros sanctos in manibus vestris. Quia di. lxxxvi. Ignorantia mater est omnium delictoz. Quarta q honesto modo fiant: et non cum gesticulationibus nimis inhonestis. et inordinatis: vt faciunt plures. Stringere digitum el calcaneo et c. Quinta q cantus vel musica excitans in his nō sit de illicitis. sed de moribus et honestis ne sonetur in eis cantio mala. O excubantes. Istis non concurrentibus: semper est peccatum mortale. Quod pbatur triplici ratione: vt chorizantes nullaz causam habeant excusationis.

Primo ratione finis.

Scdo ratione priuationis.

Tertio ratione incitationis.

Primo ratione et c. Conclusso phisofophi. ij. d. asa. Et. ij. phy. Et Tho. i. ij. q. i. ar. iij. Quod actus humani speciem sortuntur a fine. Quia si finis bonus est operatio bona est. Si autem econuerso operatio erit mala.

Exemplum de illo qui dat elemosinā si dat pro amore dei bonum est. si ex vana gloria malum est. Cuius finis bonus est et c. Ad ppositum. Finis chorizandi cōiter et vt in pluribus est malus. i. propter libidinem et petulantiam. Quis te inducit o iuuenis ad choreas: nō cū oibus. sed cū illa et illa: non cum alia: vere ppter libidinem voluntuosam. Unde hier. ad heliodorum Non credam vtrū dicenti mihi se illū euasisse a spectaculis mulierum: cum David ex eo q vidit bersabee lauantem: in libidinez sit puocatus. Si David ad visum cecidit quanto plus iuuenis ad tactum. et Ber. Cum mulieribus hitare. et de mulierib⁹ non cogitare manus est q mortuos suscitare. Et hiero. xxxij. c. hospitio lum tuum aut raro: aut nunq: mulier pedes terant quia non potest toto corde cum

deo habitare qui feminam accessibus copulatur. Unde Ecclesiast. xviii. Qui tetigerit picem inquinabitur ab ea. Et quis aliquid hoc agat ut choreis bono fine ut antiquitus: tñ pauci sunt. **S**ecundo rōne rē. Illud per quod pua mur glia paradisi est in oratione peccati quia nō nisi p mortale dānamur. Sed p choreas puiamur gaudijs paradisi. **I**gitur rē. Quid dicit Augu. in sermone. Hoc enim decet christianum toto alio odisse aut dānasse. quod seculū diligit. Amat enim sermones impudicos: diligit saltationes: et motus impudicos et incōpositos: et saltationes mundi cōmercia sunt demoniorū. Ille. pterea exēplo patet per Gre. in. i. dia. de puella quadā noie musa que choreis erat dedita. Virgo ei apparuit cū multis puellis: albis indutis: et cum illa tam deuotam processionem aspiceret: et secum vellet sociari: virgo p hūbit di. Quod donec eēt choreis dedita: nunq̄ venire posset ad choreas celi. Die. iij. migrans: ad celum iuit. Sic in proposito: nec chorizans poterit saluari. **T**ertio ratiōne rē. Mulier inquit. Origenes arma dyaboli ideo demon bellat contra hominem per medium mulieris. Et hoc tripliciter. Primo per colloquū. Secundo per aspectus. Tertio p tactus. **P**rimo per colloquū. Apostolus. Corrupti sunt bonos mores colloq̄a mala puer. xi. In multiloquio: non deerit peccatū: maxime hoc colloquū est in choreis. **O** facies singularis. **O** paradisi oculi: jo labra rubicunda: et alia verba inhonesta prouocantia ad libidinem. Et ut dicunt doctores. Omne verbum prouocatum libidinis est mortale. **O** quot dicuntur. Ecclesi. ix. Cum saltatrice ne sis assiduus: nec audias verba illius. Et prouer. ix. Colloquium mulieris: quasi ignis. Ad loquelam homo agnoscitur. Mathe. xvi. Loquela tua manifestum te facit. r. ff. de tutoribus et curatoribus datus ab his. l. hie: qui. s. ff. Et sermonibus et loque

lis cognoscitur quis sapiens: et indicatur insipiens. **S**ecundo per aspectum Hiero. Gladius igneus. facies mulieris. Et in vitis patrum. Quisdam pater dixit fratribus. Melius est videre demonium: q̄ mulierem ornatum. Ecclesiastic. ix. Auerte faciem tuam a muliere compta. i. ornata: practica. Iste sunt que se ornāt de uersis coloribus: et unguentis. **O** katherina. Da mihi scardotium. et aliam illam piscidaz. Que oia sunt peccata: ut Tho. dicit. Cōtra tales David. Facies peccatorū sunt in facie peccatorū. i. de mond. Afaytant capillos. Exemplū in li. de. vij. donis. Quedam comitissa cuz multum esset liberalis ad pauperes. et orationibus dedita: sed multū vana in ornatu capillorum: apparuit cuidam familiari mulieri sue di. se esse dānatam ppter ornatum capillorum capitis. Unde vidit mulier illa caput habere plenum serpentibus mordentibus ipm loco capilloz in penam illius vanitatis. **O** vane mulieres. Deferunt secum mille farlinge. **E**x vna parte leuitates. ex alia Coralla ab alia pectorale. Et alia cultros desunt ei forpices: ut appareant fabri equoz. Talis ornatu est meretricibus. Prouer. vij. Ecce occurrit illi mulier in habitu meretricio. pparata ad decipiendas animas. Quod dominus conqueritur. Isa. iij. Eleuate sunt filie et ambulauerunt extento collo et nutibus oculorum ibant et plaudebant: et ambulabant. et pedibus suis composito gradu incedebant. Inducunt plura mala cum paris duceret Helenam pulcherrimam Troyam philosophi ne ipsam eius faciem viderent: faciem cooperuerunt. **T**ertio per tactum. i. Cor. vij. Bonum est viro non tangere mulierem. qz palea stat male apud ignem. De Leone papa legitur. Cuz manus eius quēdam mulier ex deuotione esset osculata incidit in grauem tentationem ppter q̄ spiritus sancto dictante manus ab

Sermo

scidit: sed virgo postmodum restituit
Preterea cum quendam nouitium re
prehenderet magister Jordanus eo
quod mulieris manus terigisset. Respon
dit ille frater. O pater est bona muli
er. Cui dicit. Terra utique bona est et
aqua bona tamen ex utraque se contin
gente fit lutus. Unde patet quomodo
chozea est peccatus etc.

¶ Secundum dicitur etc. Tres mali
gnitates huius vitij sunt doctores no
stros inuenio.

¶ Primum dicitur diabolica inuen
tio.

Secundum dicitur diabolica execra
tio.

Tertium dicitur facilis periclitatio.

¶ Prima dicitur etc. Diabolus inue
nit chozeas: quia ut videmus ad oculum
chozea est quidam circuitus de vno
loco ad alium. Et hoc est iter dyabo
li. Ipse enim circuit. Johan. i. Inter
rogatus a domino. Unde venis. Re
spondit. Circuitum terram etc. Et. i. Pe
tri. viij. Aduersarius vester circuituit
etc. Qui ergo tripudiat dyaboli fa
cit officium quod ipse inuenit: scilicet
chozeas. In hystoria scolastica legi
tur. Quod in egypto erat quidam tau
rus: quem testatur Plinius se vidisse
hic sepe egrediebatur de flumine.

Ad quem cum confluerent egyptij cum
omni genere musicorum. ipse eleua
batur in aere super eos saltando et
chorizando. Et illi egyptij ad statio
nem ipsius: in terra mouebantur. hic
erat demon in forma tauri. Et sic di
sicerunt a demone balare in tauro
transfigurato. Et exinde deuenit il
le modus ad alias nationes. ¶ Pre
terea in libro de apibus. In quodam
castro alemaniae. Apparuerunt demo
nes in formis diuersis masculorum
et feminarum balantes et tripudian
tes. Ad quorum spectaculum exiere om
nes de castello. Et cum ipsi demones
compleissent suos ballos enauere.
Unde viri et mulieres didicerunt ab
eis dyabolicas tripudiationes et in

honestas saltationes.

Secunda malignitas etc. Execrantur
tales a demone. quia chozeas ducunt
in loco quo non oportet: quod fatuum
esse ostendo triplici ratione scilicet archi
episcopum in. ij. parte.

¶ Prima: quia non competit loco
Secunda: quia non competit statui.

Tertia: quia non competit tempori.

¶ Prima: quia non etc. Sumus in exi
lio qui deberemus esse in celo. Unde
flendum est. Augustinus. In valle su
mus miserie in qua magis flendum
est: eo quod minus scimus. Figura. iij.
Regum. xxv. de filiis israel. Cum in
uitarentur ad cantandum dixerunt.
Quomodo cantabimus etc. Ad pro
positum de nobis. Ecclesiastici. xxij.
Musica in luctu importuna narratio
Quod insinuat nobis puer dum nasci
tur qui statim plangit. Unde Solinus
libro. ij. capitulo. iij. de mirabilibus
mundi. Nascentium vox prima: vagi
tus est: sensus leticie differtur in xl.
diem solus zoroastes eadem hora re
lisse fertur: nec hoc naturale fuit bo
num. fuit enim inuentor: ydolatrie.

¶ Secundo non competit statui: qui
est ubique periculosus. Et quocumque se
vertit reperit ubi tristetur. Primo si
sursum videt celum quod amittit. Se
cundo si deorsum: videt infernum pa
ratum pro malis. Tertio si ante: pec
cata sua. Quarto si retro: tempus ma
le amissum. Quinto si a dextris: demō
caro: mundus. Sexto si a sinistris: mor
tem cum pharetra et sagittis. Inter
tot pericula positus homo: chorizare
non debet. Fatuus esset quis si ad
furcam ductus vellet ridere. Omnes
sumus sententiati ad furcam mortis.
Unde non est nobis gaudendum.

¶ Tertio non competit tempori. Terti
us enim vite nostre est cursus ad mor
tem. Ecclesiastici. xxxviij. Mihi heri.
et tibi hodie. Et plus papa Domine
Blance in epistola ne obstaret viro
deliberanti ire pro fide catholica
contra turcum. Fugit vita mortalis

et quasi firmus cito euanesce. Querenda est altera: quae neq; molestias habet neq; finem. Illic thesaurizandum est: illic aspirandum. Unde legitur de Alexandria magno, quod eo mortuo accessit Diogenes philosophus ad tumulum suum, et ait. O Alex. heri non sufficiebat tibi totus mundus, hodie autem sepultura quinq; pedum contentus es. Ille. Et ideo. Petrar. v. Tristis. Transseunt vestre pompe et elationes. Transseunt domina: transseunt regna. Omnia mortalia tempus intercidit. Tertio ma lignitas etc. In nullo peccato ita de facti homo cadit: sicut in choreis. Quid dicit o pater Augu. In saltationibus dyabolus spargit dulcedines luxuriam. Redit matrona domum multis vocibus stimolata. Redit virgo iniquitatis auribus: nec virgo integra: nec mulier maritata. Redit turba adolescentium: nec dum mulieribus coniuncta: et conscientia lacerata. Ille. Et vere non est passus: quos demon non numeret. Job. xxxi. Nonne gressus meos dir numerasti. Et communitate les sunt implicari in dominicis diebus festis. Et ita fit ut quae non respererunt festa sanctorum. In morte neminem habeant advocatum, et sic desperati moriuntur. Ad quid dedit deus oculos: aures: pedes: manus: omnes sensus. Vere ad corporis officium. Sed chorizantes in laudem demonis, omnia ista occupant. Praeterea inuiriatur christo in omnibus membris. Quidam sanctus orant iuxta crucem, quid magis iram diuinam provocaret ad vindictam. Respondeo quod chorizantes precipue ab illis vituperatur. Extensio brachiorum: representat extensionem christi in cruce pro nobis. Sertum capitis christi coronam signat. Ritus qui fit in eo. Quomodo fuit derisus a Iudeis. Beletum signat quomodo fuit velatus facte.

Tertium dicitur etc. Duplex poenitentia. Una temporalis. Alia spiritualis. Primum temporalis in presenti. Secundo

xxxij. Cum Moyses de monte descendisset cum duabus tabulis, et ad castra appropinquasset vidisset chorizantes mulierum et hominum chorizantium ante vitulum argenteum confregit tabulas. Fratresque occidit omnes chorizantes scilicet. xxij. milia. Praeterea Jacobus de vitriaco refert quod in quadam villa saxonie: quidam stabant ad chorizandum in natalibus diebus. Presbyter eos redarguit cum non vellet desistere. imprecatus est eis vitio nem dicens. Placeat deo ut sic steteris per annum. Quod et factum est. Nam per totum annum nec fames nec sitis eis aduenit, sed sub aqua et nive per annum stantes quasi bestie. In capite anni veniam postulantes veniam obtinuerunt. Episcopus Coloniensis Ubertus nomine ab hoc vinculo eos absoluit et eos deo suo reconciliauit. Praeterea. Mar. vi. c. de Johanne baptista qui fuit decolatus ab herode Antipa propter saltationes puellae in conuiuio. Punitus est cum muliere et puella. Unde tot flagella: caristie: bella. Certe a choreis: quia dum deberent deum laudare et sanctos diebus dominicis et festis, chorizant. Unde Ezechiel. xxv. Pro eo quod plausisti manibus, et gausa es ex toto affectu super terram. Idcirco ego extendam manum meam super te, et tradam te in direptionem et interficiam te sicut licet eterna morte. Et Job. xxi. Tendent tympanum et cytharam et gaudent ad sonitum organi. In puncto autem ad inferna descendunt.

Secunda poenitentia spiritualis. Cyrillus discipulus beati Hieronimi refert se habuisse nepotem: qui in sua iuuentute mortuus apparuit Cyrillo dicens se esse damnatum, quia in ludis et choreis se miscuerat. Praeterea de muliere choreis dedita. Quidam iuuenis in balo quodam venit omnibus ignotus, postquam multum cum quadam trepidasset: sustulit mulierem cum qua chorizabat in vinas.

Dñica prima

que amplius non est visa. Erat enim demon ille iuuenis. Unde ad infernū conducta est.

¶ Dominica prima aduentus.
De aduentu messie.

Ecce rex tuus

venit tibi mansuet⁹ se
dens sup a sinis. Mat.
xxi. Cōfundit r ad mo
dum inexcusabilez red

dit rationale creaturam bonitas diuina illius supremi dei: q̄ indefesse non cessat vocitare errantez aiam a vepribus r spinis pcti ad statū pprie salutis p vartos r diuersos modos: sic p cōmunicatōne bonoz tpalium. Sic p bonas r sanctas inspirationes. Sic p patibula mūdi. Sic etiā principaliter per piā r deuotā representationem adueniēti filij sui in carne mortali fm representationē sacrosanctē r militantis romane ecclesie. Et licet grande fuit desiderij illoz barbarozum anti quozū patrū veteris testamenti: vidē di illum facie ad faciem: ita etiā nostrum ad sancte operandū: qd̄ deuot⁹ Ber. gliderās in. ij. sermone sup Cañ. dicit. Ardorem desiderij patrum spirantiū xpi in carne presentiaz frequentissime cogitans: cōpungor r cōfundor in memeripso: r vix contineo lachrymas: ita pudet tēporis corporisq̄ miserabilis temporuz horū. Cui nanq̄ nostrū tm̄ ingerat gaudij gratie huius exhibitio q̄tum sanctis veteribus desiderij pmissio. Interfere supplicationes patrū. In verbo cōfundor. hic est q̄ a patriarchis est acclamatus. Isa. xvi. Emitte agnū dñe dñātozem terre. ¶ Secūdo a prophetis. Isa. xlv. Rorate celi desup: r nubes pluāt iustum. Tertio a regibus. Ostende nobis dñe miam tuam: r salutare tuū da nobis. ¶ Quarto a mulieribus. O Emanuel rex r legiser noster expectatio gentium r saluatio earum: venit ad saluandum nos dñe deus noster. Ab

ecclesia. Excita dñe potentiam tuā r veni: vt ab imminētib⁹ r c. Et qz inuisi pcti fuit supbia. Ad qd̄ curandū necessaria erat humilitas: quia in. ij. Ethy. Contraria contrarijs curantur. Ideo humilitatē amplecti voluit q̄ ad nos ventens humilis in carne venit. Ideo di. Dicite filie syon. i. hierusalē. Ecce rex tuus r c. In quibus verbis: qz hodie sancta mater ecclesia in officijs suis nobis pponit illud stupendū admirā dūmqz beneficis aduentus in esse filij dei in carne quē tanto desiderio antiq̄ patres petendo expectarunt. Ideo de eo r nos loquimur. De quo tria contēplabūtur in presentiarum.

¶ Primū d̄ congruitatis.

¶ Secundū d̄ inductionis.

¶ Tertū d̄ modificationis.

¶ Primum d̄ r c. Queritur dubium. Utrum fuit conueniens xpm̄ incarnari. Circa hoc dup̄ ex opinio. Una concludit q̄ non. Rō illius est: qz vt dicit phūs. ij. phi. Frustra fit r c. Sed deus humanā generationē poterat libera re alijs modis q̄ p incarnationē. Aug. li. de tri. c. x. Dicimus r aliuz moduz possibilē ei fuisse: cuius potestati oia subiacēt. Alta opinio q̄ sic: qz iste modus fuit dignior. Dam. li. ij. Cañ. vij. Oēs alij modi erāt mihi efficaces ad satisfaciendum nisi dei filius ad incarnationem sui nō fuisset humiliatus. Ad hanc difficultatē. Tho. ij. p. q. i. ar. i. In. ij. di. i. q. i. ar. ij. In. iij. cōtra. ca. xlix. Et. lv. Bona. iij. di. xx. magister. iij. di. xx. qd̄ cōueniens fuit xps̄ incarnari. Que cōclusio pbatur vs̄ triplici ratione in presentiarum: fm̄ doctores.

¶ Primo ratione diuinalis communicationis.

¶ Secundo: ratione diuinalis liberationis.

¶ Tertio: ratione nature humane exaltationis.

¶ Primo r c. Conclusio est. Tho. ij. parte. q. xi. ar. i. Qd̄ vnicuiqz rei illud est sibi conueniens qd̄ ei conuenit fm̄